

Rychlicki, Czesław

"Metoda teologiczna według Szkoły
Mediolańskiej. Studium
historyczno-dogmatyczne", Andrzej
Perzyński, Warszawa 2006 : [recenzja]

Studia Płockie 34, 271-273

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Ks. Andrzej Perzyński, *Metoda teologiczna według Szkoły
Mediolańskiej. Studium historyczno-dogmatyczne,*
UKSW, Warszawa 2006, ss. 399.**

Monografia ks. A. Perzyńskiego, poświęcona metodzie stosowanej w teologicznym środowisku mediolańskim, wskazuje, że jej autor zetknął się ze Szkołą Mediolańską poprzez studia we Włoszech, a potem osobiście z głównymi reprezentantami tego środowiska (C. Colombo, G. Colombo, G. Moiola), którzy przenosili na teren działalności formacyjno-pastoralnej zasady tej metody (np. L. Giussani, twórca kościelnego ruchu *Comunione e Liberazione*). Autor publikacji jest zafascynowany praktycznym aspektem tej metody i stara się z nią zapoznać polskiego czytelnika.

Z zadowoleniem przyjąłem wiadomość o pojawieniu się monografii ks. A. Perzyńskiego, poświęconej metodologii, gdyż ta problematyka jest często pomijana, z uwagi na jej obiektywną trudność. Jednocześnie wiadomo, że jest to zagadnienie podstawowe dla każdej dyscypliny naukowej, w tym także dla teologii. W teologii problematyka metody jest dziś wyjątkowo ważna, z uwagi na konieczność wprowadzania wiary we współczesną cywilizację.

Nie można zapominać, że zagadnienie metody jest w dzisiejszych uwarunkowaniach społeczno-kulturowych jednym z bardziej kontrowersyjnych problemów w teologii. Chodzi bowiem nie tylko o zdolność sformułowania zasad poznawczych, które pozwolą teologowi wprowadzić jego badania w przestrzeń epistemologiczną, ale głównie poprzez te zasady osiągać prawdę objawioną w historii i ukazywać jej znaczenie dla dzisiejszego człowieka. Twierdzenie, że metoda jest zwykłą kwestią hermeneutyczną dla osiągnięcia zrozumienia jakiegoś tekstu, posiada wartość epistemologiczną ale nie wyczerpuje funkcji metody, która z natury swej dąży do spotkania z prawdą, by ją następnie wprowadzić w życie konkretnego człowieka.

Metoda teologiczna obejmuje obszerny teren twórczości teologicznego środowiska mediolańskiego. Z uwagi na rolę naukową tego środowiska i jego pozycję eklesjalną we Włoszech, opracowanie tej metodologii w charakterystycznym dla niej kluczu: wiara – rozum – historia, jest wyborem bardzo właściwym i pożądanym.

Struktura monografii *Metoda teologiczna według Szkoły Mediolańskiej* obejmuje dwie części, w których otrzymujemy opis metody teologii uprawianej w tym

środowisku. Część pierwsza, o charakterze ściśle hermeneutycznym, przedstawia główne kierunki teologii *historycznej* oraz relację wiary do rozumu, jako wewnętrznego kryterium dla teologii w dynamizmie dialogu z filozofią i światem współczesnym. Część druga rozprawy, bardziej praktyczna, jest zorientowana na relację: teologia – wiara – historia.

Według mojego rozumienia uwaga i wysiłek *Szkoły Mediolańskiej* są zorientowane głównie na udział metody teologicznej w inkulturacji wiary. Mając na uwadze ten cel, przedstawiciele Szkoły starają się wypośrodkować swoje stanowisko wobec krytycznych uwag w stosunku do tradycyjnych środków ułatwiających przekaz Ewangelii i czerpanie z nowych możliwości, także medialnych.

W przemianach posoborowych nastąpiło znaczne przesunięcie akcentu w stosowanej metodzie. Poddano ostrej krytyce zwłaszcza teologię podręcznikową, w której stosowano tradycyjny układ wykładu opartego na Piśmie św. i Tradycji, oraz szukano racji rozumowych dla uzasadnienia tezy objawionej. Na miejsce klasycznej metody zaczęto wprowadzać tzw. metodę *kerygmatyczną*, akcentującą przede wszystkim historiozbowczy rozwój prawd wiary.

Główni przedstawiciele Szkoły Mediolańskiej nie są zwolennikami uprawiania teologii dla jej czysto naukowego charakteru, ale mając na uwadze nowe uwarunkowania ewangelizacji starają się otworzyć na potrzeby szeroko pojętego odbiorcy. W systemie podręcznikowym widzą oni sens wynikający z większej dostępności teologii dla celów duszpasterskich i dlatego są przeciwni sprowadzaniu wykładu teologii do wymiaru czysto akademickiego. Także bowiem ten ostatni powinien w sobie łączyć cel poznawczy z pastoralnym.

Cel pastoralny teologii jest bardzo widoczny w programie i w metodzie tej Szkoły, która mając na uwadze wyzwania stawiane dzisiejszemu człowiekowi przez nowe trendy cywilizacyjne, pragnie ukazywać misterium Kościoła jako rzeczywistości obecnej w świecie, działającej w nim i poddanej zmianom historii. Taka refleksja opiera się na historycznym doświadczeniu Kościoła i jego naturze, w celu lepszego zrozumienia jego aktualnego statusu. (por. s. 147- 183; 226-258).

W Szkole Mediolańskiej zauważamy pojawienie się nowego spojrzenia na eschatologię, i to zaraz na początku przemian w teologii posoborowej. Podczas gdy w klasycznej teologii *rzeczy ostateczne* człowieka były omawiane jakby w izolacji od innych zagadnień, Szkoła Mediolańska włączyła się w nową strukturę myślenia soborowego, łącząc eschatologię z całą historią zbawienia. W takim ujęciu eschatologia nie jest pojmowana jako jeden ze szczególnych traktatów w teologii, ale posiada wymiar ogólny, ogarniający całą teologię. Teologia bowiem powinna mówić o zbawieniu nie tylko w jego fazie realizowania go przez nas na ziemi, ale także w jego ostatecznym momencie historii (por. s. 231-258).

Analizując metodę teologiczną Szkoły Mediolańskiej widzę w niej pełną odpowiedź na metodę sugerowaną w dekrecie soborowym *Optatam totius*. Autor publikacji przedstawił bardzo jasno jej naturę. Pod wpływem tej prezentacji przychodzi mi skojarzenie z opracowaniem nowego kursu teologii posoborowej, jaki stanowi wielotomowe *Mysterium Salutis*, opublikowane w języku niemieckim

i natychmiast przetłumaczone na języki kongresowe. Można powiedzieć, że Szkoła Mediolańska od początku poszła w swojej metodzie teologicznej za inspiracjami Soboru. Dzięki temu publikacje jej przedstawicieli uplasowały się na płaszczyźnie teologii paneuropejskiej. W tym widzę żywotność mediolańskiego centrum studiów teologicznych, a monografię ks. dra A. Perzyńskiego jako odsłonięcie zasłony z oryginalności tej Szkoły, zakrytej przynajmniej przed szerszym środowiskiem teologicznym w Polsce.

Prezentowana tu monografia ma charakter w pełni źródłowy. Autor przedstawił bardzo obszerny wykaz publikacji o programowym charakterze Szkoły Mediolańskiej, osadzonych w kontekście dokumentów magisterialnych Kościoła i wykorzystał je w stopniu maksymalnym do zrealizowania wyznaczonego sobie zadania. Uzupełnił je literaturą przedmiotu i obfitą literaturą pomocniczą. Założona na początku metoda została konsekwentnie w opracowaniu rozwinięta. Zarówno treść jak i forma jej przekazu wskazują na dobre operowanie materiałem teologicznym i wskazują na umiejętność autora w przedstawieniu poważnego wykładu. Jest to poważne dzieło naukowe, które świadczy o dojrzałym opanowaniu wiedzy, o dużej wnikliwości piszącego, o krytycznym korzystaniu z tekstów, o swobodnym poruszaniu się jego autora po terenie badań.

Wartość tej monografii polega na wskazaniu, iż od właściwie stosowanej metody zależy rola teologii w prowadzeniu Ewangelii we współczesny świat. Ponadto, monografia ta zwraca uwagę polskim teologom na fakt, że teologowie włoscy tuż po Soborze stanowili awangardową grupę, która nie przez wielkie monografie – typu *Misterium Salutis*, ale na bardzo ważnej płaszczyźnie metodologii otwierali od lat teologię na duchowe potrzeby dzisiejszego człowieka. Wynika to z ich wrażliwego *sentire cum Ecclesia* i z naturalnego dla nich rozumienia humanistycznej więzi z człowiekiem wezwanym do wiary.

Z uwagi na potrzebę wypracowania metody dzisiejszej teologii, między tradycją i nowymi trendami religijno – kulturowymi, a także dla wskazywania wierzącemu człowiekowi jego miejsca w komunii z Chrystusem między historyczną pamięcią a dialogiem z nowymi ideami, zalecam tę monografię przede wszystkim teologom i studiującym teologię.

Ks. Czesław Rychlicki